

Deklaracja Międzynarodowego Forum na rzecz Agroekologii

Deklaracja Międzynarodowego Forum na rzecz Agroekologii

Nyéléni, Mali

27 lutego 2015

Jesteśmy delegatkami i delegatami reprezentującymi różnorodne organizacje i ruchy międzynarodowe drobnych producentów żywności i konsumentów, w tym chłopów, ludy tubylcze, myśliwych i zbieraczy, rolników rodzinnych, pracowników rolnych, pasterzy i hodowców, rybaków uprawiających tradycyjne rybołówstwo przybrzeżne oraz mieszkańców miast. Społeczności reprezentowane przez nasze organizacje produkują wspólnie około 70% żywności konsumowanej przez gatunek ludzki. Są głównymi globalnymi inwestorami w sektorze rolniczym, jak również największym źródłem miejsc pracy i środków niezbędnych do życia.

Spotkaliśmy się tutaj w Nyéléni Center w Sélingué w dniach od 24 do 27 lutego, aby wypracować naszą wspólną wizję Agroekologii, jako kluczowego elementu w budowie Suwerenności Żywnościowej, i opracować strategię w celu promocji Agroekologii i obronienia jej przed zawłaszczeniem przez korporacje. Jesteśmy wdzięczni mieszkańcom Mali za przyjęcie nas w tym pięknym kraju. Nauczyli nas oni na swoim przykładzie, że dialog pomiędzy różnymi formami naszej wiedzy opiera się na pełnym szacunku słuchaniu i kolektywnym formułowaniu wspólnych decyzji. Solidaryzujemy się z naszymi malijskimi siostrami i braćmi, które/którzy walczą – często poświęcając własne życie – aby obronić swoje terytoria przed ostatnią falą zawłaszczania ziemi, która dotyka tak wiele naszych krajów. Agroekologia oznacza, że stoimy razem w kole życia, a to znaczy, że musimy także wspólnie walczyć przeciwko zawłaszczaniu ziemi i kryminalizacji naszych ruchów.

BUDOWANIE NA PRZESZŁOŚCI, PATRZENIE W PRZYSZŁOŚĆ

Nasze narody, grupy, organizacje i społeczności zaszły już bardzo daleko w określeniu Suwerenności Żywnościowej, jako sztandaru wspólnej walki o sprawiedliwość, a także szerszej podstawy dla Agroekologii. Nasze przekazywane z pokolenia na pokolenie systemy produkcji rozwijały się przez tysiąclecia, i w ostatnich 30-40 latach zostało to nazwane Agroekologią. Obejmuje ona skuteczne praktyki i produkcję, uczenie się od siebie nawzajem, zarówno poprzez wymianę wiedzy pomiędzy indywidualnymi rolnikami, jak i terytoriami, ośrodki szkoleniowe; wymaga również zaawansowanych konstrukcji teoretycznych, technicznych i politycznych.

W roku 2007 wielu i wiele z nas zebrało się tutaj w Nyéléni na Forum na rzecz Suwerenności Żywnościowej, aby wzmocnić sojusze oraz poszerzyć i pogłębić zrozumienie Suwerenności Żywnościowej, poprzez kolektywne dzielenie się wiedzą pomiędzy naszymi różnorodnymi regionami. Podobnie, spotykamy się tutaj na Forum Agroekologii 2015, aby wzbogacić Agroekologię poprzez dialog pomiędzy różnymi grupami producentów żywności, jak również konsumentami, społecznościami miejskimi, kobietami, młodzieżą i innymi. Dzisiaj nasze ruchy, zrzeszone globalnie i regionalnie w Międzynarodowej Komisji Planowania na rzecz Agroekologii (International Planning Committee for Food Sovereignty – IPC), zrobiły nowy, historyczny krok.

Różnorodne, oparte na Agroekologii formy drobnej produkcji żywności, generują lokalną wiedzę, promują sprawiedliwość społeczną, pielęgnują tożsamość i kulturę oraz wzmacniają gospodarki obszarów wiejskich. Jako drobni producenci rolni, wybierając metody agroekologiczne, bronimy swojej godności.

PRZEWYCIĘŻANIE LICZNYCH KRYZYSÓW

Agroekologia jest odpowiedzią na pytanie, w jaki sposób zmienić i naprawić nasz system żywnościowy i życie obszarów wiejskich, które zostały zniszczone przez rolnictwo przemysłowe oraz tak zwane Zielone i Niebieskie Rewolucje. Uważamy agroekologię za kluczową formę oporu wobec systemu gospodarczego, który przedkłada zyski ponad ludzi.

Model korporacyjny produkuje w nadmiarze żywność, która nas zatrzuwa, wyjaławia gleby, jest odpowiedzialny za deforestację obszarów wiejskich, skażenie wody i niszczenie łąk. Podstawowe zasoby naturalne uległy utowarowieniu, a wzrastające koszty produkcji zmuszają nas do opuszczania naszej ziemi. Nasiona rolników są przywłaszczane i sprzedawane z powrotem po zawrotnych cenach, w odmianach, które wymagają stosowania drogich, trujących substancji agrochemicznych. Przemysłowy system żywnościowy jest główną przyczyną licznych kryzysów: klimatycznego, żywnościowego, ekologicznego, zdrowia publicznego i innych. Umowy o wolnym handlu i korporacyjne porozumienia inwestycyjne, umowy w sprawie rozstrzygnięcia sporów pomiędzy inwestorami a państwami oraz fałszywe rozwiązania, takie jak rynki emisji związków węgla, a także postępująca „finansjalizacja” ziemi i żywności, wszystkie z nich powodują dalsze pogłębianie się tych problemów. Agroekologia w ramach Suwerenności Żywnościowej oferuje nam wspólną ścieżkę do przezwyciężenia wymienionych wyżej kryzysów.

AGROEKOLOGIA NA ROZDROŻU

Na skutek swoich wewnętrznych sprzeczności – takich jak degradacja gleb, chwasty odporne na herbicydy, przetrzebione łąki, monokultury spustoszone przez szkodniki i choroby, oraz coraz bardziej oczywiste negatywne konsekwencje: emisje gazów cieplarnianych; kryzys zdrowotny spowodowany spożywaniem dużych ilości przemysłowego i śmieciowego jedzenia: niedożywienie, otyłość, cukrzyca, zespół jelita drażliwego i rak – przemysłowy system żywnościowy zaczyna wyczerpywać swój potencjał produkcyjny i zdolność przynoszenia zysków.

Powszechne naciski sprawiły, że międzynarodowe instytucje, rządy, uniwersytety i centra badawcze, niektóre organizacje badawcze, korporacje i inni, doceniły w końcu wartość „Agroekologii”. Jednak próbują one przededefiniować ją, jako zestaw technologii mogących posłużyć do złagodzenia kryzysu związanego z brakiem zrównoważenia przemysłowej produkcji żywności, bez zmieniania istniejących struktur władzy. To przejście Agroekologii w celu dostrojenia przemysłowego systemu żywnościowego, i jednocześnie głośne deklaracje w dyskursie ekologicznym, przyjmują różne nazwy, takie jak „rolnictwo przyjazne klimatowi” (climate smart agriculture), „zrównowazona-” albo „ekologiczna intensyfikacja”, przemysłowa monokulturowa produkcja żywności „ekologicznej” itp. Dla nas nie są one Agroekologią: odrzucamy je, i będziemy walczyć, aby ujawnić i zablokować te podstępne próby zawłaszczenia Agroekologii.

Dostosowanie do modelu przemysłowego nie przyniesie prawdziwych rozwiązań kryzysów: klimatycznego, związanego z niedożywieniem i innych. Musimy ten model przekształcić i zbudować nasze własne, lokalne systemy żywnościowe, które stworzą nowe związki pomiędzy wsią a miastem, oparte na prawdziwie agroekologicznej produkcji żywności przez rolników, tradycyjnych rybaków, pasterzy, ludy tubylcze, rolników miejskich itd. Nie możemy pozwolić, aby Agroekologia stała się narzędziem przemysłowego modelu produkcji żywności: postrzegamy ją jako podstawową alternatywę dla tego modelu, i środek służący do przekształcenia sposobu, w jaki wytwarzamy i konsumujemy żywność, tak by lepiej służył ludzkości i naszej Matce Ziemi.

NASZE WSPÓLNE FILARY I ZASADY AGROEKOLOGII

Agroekologia jest sposobem życia i językiem Natury, którego uczymy się jako jej dzieci. Nie jest to po prostu zbiór technik i sposobów produkcji. Nie może być wprowadzana wszędzie w ten sam sposób. Oparta jest na zasadach, które, jakkolwiek mogą być podobne na naszych wszystkich zróżnicowanych terytoriach, mogą być i są wprowadzane w życie na wiele różnych sposobów, gdzie każdy sektor dodaje własne barwy do ich lokalnej rzeczywistości i kultury, jednocześnie szanując zawsze Matkę Ziemię i nasze wspólne wartości.

Praktyki produkcyjne Agroekologii (takie jak uprawa międzyplonów, tradycyjne rybołówstwo, pasterstwo wędrowne, połączenie upraw z leśnictwem, hodowlą zwierząt i rybołówstwem, nawożenie, kompostowanie, stosowanie lokalnych nasion i paszy itd.) **oparte są na zasadach ekologicznych**, takich jak wspomaganie życia biologicznego w glebie, recykling składników odżywczych, dynamiczne zarządzanie bioróżnorodnością i oszczędność energii bez względu na skalę. Agroekologia drastycznie zmniejsza poziom nakładów zewnętrznych, łączących się z koniecznością zakupów od przedsiębiorstw przemysłowych. Nie używa się chemicznych środków ochrony roślin, sztucznych hormonów, GMO i innych nowych niebezpiecznych technologii.

Terytoria są fundamentalnym filarem Agroekologii. Narody i społeczności mają prawo do zachowania swoich własnych materialnych i duchowych związków z zamieszkiwanymi przez siebie ziemiami. Są uprawnione do zabezpieczania, rozwijania, kontrolowania i rekonstrukcji właściwych im zwyczajowo struktur społecznych i administrowania własnymi ziemiami i terytoriami, w tym łowiskami, zarówno pod względem społecznym, jak i politycznym. Oznacza to pełne uznanie ich praw, tradycji, zwyczajów, systemów praw własności i instytucji, i stanowi o uznaniu prawa narodów do samostanowienia i autonomii.

Zbiorowe prawa i dostęp do Dóbr Wspólnych są głównymi filarami Agroekologii. Dzielimy dostęp do terytoriów, które są domem dla różnych grup ludzi, i mamy rozbudowane zwyczajowe systemy w celu regulacji tego dostępu oraz unikania konfliktów, i chcemy je zachować i wzmocnić.

Różnorodna wiedza i sposoby poznawania właściwe dla naszych narodów są fundamentem agroekologii. Rozwijamy nasze sposoby poznawania poprzez dialog pomiędzy nimi (diálogo de saberes). Nasze procesy uczenia się oparte są na powszechnej edukacji, są horyzontalne i polegają na bezpośredniej wymianie wiedzy (peer-to-peer). Odbywa się ona w naszych własnych ośrodkach szkoleniowych i lokalnie (rolnicy uczą rolników, rybacy rybaków itd., i zachodzi również pomiędzy pokoleniami, wiedzą wymieniają się ludzie młodzi i starsi). Agroekologia rozwija się dzięki innowacjom, badaniom, selekcji upraw i inwentarza żywego, oraz hodowli.

Istotą naszej wizji kosmosu jest niezbędna równowaga pomiędzy naturą, wszechświatem a istotami ludzkimi. Uznajemy fakt, że jako ludzie jesteśmy tylko częścią natury i wszechświata. Dzielimy związek duchowy z naszymi ziemiami i z całą siecią życia. Kochamy nasze ziemie i nasze narody, wiemy, że bez tej miłości nie będziemy w stanie obronić Agroekologii, walczyć o nasze prawa ani nakarmić świata. **Odrzucamy przekształcanie w towar jakichkolwiek form życia.**

Rodziny, społeczności, kolektywy, organizacje i ruchy społeczne są żyzną glebą, na której rozkwita Agroekologia. Kolektywna samoorganizacja i działanie są tym, co umożliwia rozpowszechnienie Agroekologii, budowanie lokalnych systemów żywnościowych i skuteczny opór wobec korporacyjnej kontroli naszego systemu żywnościowego. Kluczowym elementem jest solidarność pomiędzy narodami oraz mieszkańcami wsi i miast.

Autonomia Agroekologii eliminuje kontrolę globalnych rynków i umożliwia samorządność społeczności. Oznacza to, że minimalizujemy użycie środków kupowanych na zewnątrz. Wymaga to przekształcenia rynków tak, by opierały się na zasadach ekonomii solidarnościowej i etyce odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji. Sprzyja powstawaniu bezpośrednich i sprawiedliwych

łańcuchów dystrybucji. Implikuje przejrzyste relacje pomiędzy producentami a konsumentami, i opiera się na solidarnym dzieleniu ryzyka i korzyści.

Agroekologia jest polityczna, wymaga ona od nas zakwestionowania i przekształcenia struktur władzy w społeczeństwie. Musimy oddać kontrolę nad nasionami, bioróżnorodnością, ziemią i terytoriami, wodą, wiedzą, kulturą i innymi dobrami wspólnymi w ręce ludzi, którzy karmią świat.

Kobiety i ich wiedza, wartości, wizje i przywództwo mają kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju. Migracje i globalizacja powodują, że kobiety coraz więcej pracują, jednak mają o wiele gorszy od mężczyzn dostęp do zasobów. Zbyt często, ich praca nie jest dostrzegana ani uznawana. Aby Agroekologia mogła osiągnąć swój pełny potencjał, **musimy doprowadzić do równej dystrybucji władzy, zadań, podejmowania decyzji i wynagrodzenia.**

Ludzie młodzi, wraz z kobietami, stanowią jedną z dwóch głównych społecznych podstaw ewolucji Agroekologii. Agroekologia może zapewnić młodym przestrzeń dla włączenia się w radykalną transformację społeczną i ekologiczną, która rozpoczęła się w wielu naszych społeczeństwach. Na młodych spoczywa odpowiedzialność za przeniesienie w przyszłość kolektywnej wiedzy, której nauczyli się od swoich rodziców, starszyny i przodków. Są oni sługami Agroekologii dla przyszłych pokoleń. Agroekologia musi wytworzyć dynamikę społeczną i terytorialną, która stworzy możliwości dla młodzieży wiejskiej i doceni przywództwo kobiet.

STRATEGIE

Budujemy, wzmacniamy Agroekologię i bronimy jej wraz z innymi. Nasze ewoluujące strategie obejmują:

I. Promocję produkcji agroekologicznej poprzez polityki, które:

1. Są terytorialne w swoim podejściu do kwestii społecznych, gospodarczych i dotyczących zasobów naturalnych.
2. Zabezpieczają dostęp do ziemi i zasobów naturalnych w celu ułatwienia długoterminowych inwestycji dla drobnych producentów żywności.
3. Zapewniają całościowe i odpowiedzialne podejście do zarządzania zasobami, produkcją żywności, polityką zamówień publicznych, miejską i wiejską infrastrukturą oraz planowaniem urbanistycznym.
4. Promują prawdziwie demokratyczne procesy planowania wraz z odpowiednimi władzami lokalnymi.
5. Promują odpowiednie przepisy zdrowotne i sanitarne, które nie dyskryminują drobnych producentów żywności i przetwórców praktykujących Agroekologię.
6. Promują politykę integracji zdrowotnych i odżywczych aspektów Agroekologii oraz tradycyjnych leków.
7. Zapewniają pasterzom dostęp do, i kontrolę nad pastwiskami, trasy migracyjne oraz źródła wody, jak również usługi mobilne, takie jak służba zdrowia, edukacja i usługi weterynaryjne, które są oparte na, i zgodne z tradycyjnymi praktykami.

8. Zapewniają zwyczajowe prawa do Dóbr Wspólnych. Zapewniają polityki nasienne gwarantujące rolnikom wspólne prawa do używania, wymiany, hodowli, selekcji i sprzedaży własnych nasion.
9. Zachęcają młodych ludzi do podjęcia agroekologicznej produkcji żywności i wspierają ich w tym, poprzez zwiększenie dostępu do ziemi i zasobów naturalnych, zapewnienie sprawiedliwych dochodów oraz wymianę i przekazywanie wiedzy.
10. Wspierają agroekologiczną produkcję żywności na terenach miejskich i podmiejskich.
11. Chronią prawa społeczności, które uprawiają chwywanie zwierząt, polowania i zbieractwo na swoich tradycyjnych obszarach – i wspomagają przywracanie ich do poprzedniego stanu ekologicznej i kulturowej obfitości.
12. Wdrażają strategie zapewniające prawa społeczności rybackich.
13. Wdrażają dobrowolne wytyczne dotyczące tytułów prawnych do ziemi, łowisk i lasów (Voluntary Guidelines on the Tenure of Land, Fisheries and Forests) Komisji ds. Bezpieczeństwa Żywnościowego na Świecie oraz dobrowolnych wytycznych w sprawie ochrony drobnego rybołówstwa (Voluntary Guidelines on Securing Small-scale Fisheries) FAO.
14. Rozwijają i wprowadzają w życie strategie i programy, które gwarantują prawo do godnego życia pracownikom rolnym, w tym prawdziwą reformę rolną i szkolenia w dziedzinie Agroekologii.

II. Dzielenie się wiedzą

1. Wymianę horyzontalną (pomiędzy rolnikami, rybakami, pasterzami, konsumentami a producentami itd.) oraz wymianę pomiędzy różnymi pokoleniami, jak również tradycjami, włącznie z nowymi ideami. Kobiety i młodzież muszą być traktowani priorytetowo.
2. Kontrolę społeczną nad programami badawczymi, celami i metodologią.
3. Usystematyzowanie doświadczeń w celu uczenia się z, i działania w oparciu o pamięć historyczną.

III. Uznanie kluczowej roli kobiet

1. Walkę o równe prawa dla kobiet w każdej sferze Agroekologii, w tym o prawa pracownicze, dostęp do Dóbr Wspólnych, bezpośredni dostęp do rynku i kontrolę nad dochodami.
2. Programy i projekty muszą na wszystkich etapach, od wstępnego opracowania poprzez planowanie i wdrażanie, angażować kobiety na stanowiskach decyzyjnych.

IV. Budowanie lokalnych gospodarek

1. Promocję lokalnych rynków dla lokalnych produktów.
2. Wspieranie i rozwój alternatywnej infrastruktury finansowej, instytucji i mechanizmów wspierających zarówno producentów, jaki konsumentów.
3. Zmianie rynków żywnościowych poprzez nowe relacje pomiędzy producentami a konsumentami, oparte na solidarności.

4. Tam gdzie jest to właściwe, tworzenie powiązań z doświadczeniami ekonomii solidarnościowej i systemami gwarancji opartymi na uczestnictwie (participatory guarantee systems).

V. Dalszy rozwój i popularyzację naszej wizji Agroekologii

1. Stworzenie planu komunikacji dla naszej wizji Agroekologii.
2. Promocję żywieniowych i zdrowotnych aspektów agroekologii.
3. Promocję terytorialnego podejścia Agroekologii.
4. Promocję praktyk umożliwiających młodym kontynuację procesu ciągłego odradzania się naszej agroekologicznej wizji.
5. Promocję Agroekologii jako kluczowego sposobu na zmniejszenie marnowania żywności i strat w całym systemie żywnościowym.

VI. Budowanie sojuszy

1. Konsolidację i wzmocnienie istniejących przymierzy, takich jak partnerstwo z Międzynarodowym Komitetem Planowania na rzecz Suwerenności Żywnościowej (International Planning Committee for Food Sovereignty – IPC).
2. Rozszerzenie naszych przymierzy na inne ruchy społeczne i publiczne organizacje oraz instytucje badawcze.

VII. Ochronę bioróżnorodności i zasobów genetycznych

1. Ochronę, poszanowanie i zapewnienie odpowiedniego gospodarowania bioróżnorodnością.
2. Odzyskanie kontroli nad nasionami i materiałem reprodukcyjnym i wprowadzenie przepisów gwarantujących prawa producentów do używania, sprzedaży i wymiany swoich własnych nasion i paszy dla zwierząt.
3. Zapewnienie społecznościom rybackim głównej roli w kontrolowaniu morskich i śródlądowych dróg wodnych.

VIII. Ochłodzenie planety i adaptację do zmiany klimatu

1. Doprowadzenie do uznania Agroekologii, w formie zdefiniowanej w tym dokumencie, nie zaś „rolnictwa przyjaznego dla klimatu” (climate-smart-agriculture) czy innych fałszywych wersji Agroekologii, przez międzynarodowe instytucje i rządy za główne rozwiązanie, mające na celu radzenie sobie z, i adaptację do zmian klimatu.
2. Identyfikację i udokumentowanie dobrych doświadczeń lokalnych inicjatyw na rzecz ochrony klimatu oraz dzielenie się nimi.

IX. Potępienie korporacyjnych i instytucjonalnych prób zawłaszczenia Agroekologii i walkę z nimi.

1. Walkę z korporacyjnymi i instytucjonalnymi próbami przejęcia Agroekologii, w celu wykorzystania jej jako środka do promocji GMO i innych fałszywych rozwiązań oraz

niebezpiecznych technologii.

2. Ujawnianie korporacyjnych interesów kryjących się za technicznymi modyfikacjami, takimi jak „rolnictwo przyjazne klimatowi”, zrównoważona intensyfikacja i doskonalenie przemysłowej akwakultury.

3. Walkę z utowarowieniem i finansjalizacją korzyści ekologicznych z Agroekologii.

Zbudowaliśmy Agroekologię poprzez wiele inicjatyw i zmagania. Mamy prawo do dalszego jej rozwijania w przyszłości. Decydentom nie wolno kształtować jej bez nas. Muszą oni szanować i wspierać nasze agroekologiczne procesy, zamiast nadal wspomagać siły, które nas niszczą. Apelujemy do wszystkich ludzi dobrej woli o przyłączenie się do nas w kolektywnym zadaniu współtworzenia Agroekologii, jako części ludowego ruchu na rzecz budowy lepszego świata, świata opartego na wzajemnym szacunku, sprawiedliwości społecznej, równości, solidarności i harmonii z naszą Matką Ziemią.

Międzynarodowe Forum na rzecz Agroekologii zostało zorganizowane w Nyeleni Center w Mali, od 24 do 27 lutego 2015 roku przez następujące organizacje: Coordination Nationale des Organisations Paysannes du Mali (CNOP Mali) jako przewodniczący; La Via Campesina (LVC), Movimiento Agroecológico de América Latina y el Caribe (MAELA), Réseau des organisations paysannes et de producteurs de l'Afrique de l'Ouest (ROPPA), World Forum of Fish Harvesters and Fishworkers (WFF), World Forum of Fisher Peoples (WFFP), World Alliance of Mobile Indigenous Peoples (WAMIP), More and Better

Deklaracja w języku angielskim: <http://www.foodsovereignty.org/wp-content/uploads/2015/10/NYELENI-2015-ENGLISH-FINAL-WEB.pdf> (pdf)

Tłumaczenie: Jan Skoczylas

Tłumaczenie pierwotnie ukazało się na stronie Zielonych Wiadomości:
<http://zielonewiadomosci.pl/tematy/feminizm/deklaracja-miedzynarodowego-forum-na-rzecz-agroekologii-nyeleni-2015/>